

Úvod do korpusové lingvistiky

10

DIACHRONIE A KORPUSY
(DČNK)

Diachronní část ČNK

- <http://ucnk.ff.cuni.cz/diakorp.php>
- sedm století vývoje českého jazyka (konec 13. stol. – 1989)
- 700 000 slovních tvarů (2005)
- doplňováno 250 000 slovních tvarů ročně

konec 13. stol. - 1989

- Do r. 1989 odborné texty a publicistika
- do r. 1944 beletrie
- původně zapsané či vytištěné různými pravopisnými systémy (tzv. jednoduchým, spřežkovým a diakritickým pravopisem) a jejich kombinacemi
- transkripce nikoli transliterace (popř. další úpravy)

Podoba textů v DČNK

- snaha zajistit nejsnazší a nejjednodušší JEDNOTNÉ vyhledávání
- DIAKORP
- značkování
- vyhledávání dle hyperlemmat

Texty

- <http://ucnk.ff.cuni.cz/diakorp-texty.php>

Seznam textů korpusu DIAKORP

doba vzniku	autor	název díla	počet slov
2. pol. 14. stol.	Jan Milič z Kroměříže	Miličovský sborník modliteb (UK XVII F 30) R	46190
2. pol. 14. stol.		Pasionál muzejní (Muz III D 44) (R)	159661
2. pol. 14. stol.		Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	61196
1380-1400		tzv. Svatovítský rukopis (R)	33801
1389-1401	Tomáš Štítný ze Štítného	Řeči besední (Budyšínský rkp. 20 56), podle edice M. Nedvědové (R)	56381
konec 14. stol.		Překlad proroků Izaiáše, Jeremiáše, Daniela (UK XVII D 33) (R)	74230
okolo roku 1400	Přibík Pulkava z Radenína	Pulkavova Kronika králů českých, (Rajhrad, kláš. arch. H d 22b) podle edice J. Gebauera) (R)	70227
1. pol. 15. stol.		Životy svatých otců UK XVII D 36 (R)	107791
pol. 15. stol.		Hvězdářství krále Jana (R)	28328
pol. 15. stol.		tzv. Lékařství neznámého františkána (UK XVII B 18) (R)	93949

19. – 20. stol.

1803	Kramerius V. M.	Dobrá rada v potřebě	32556
1828	Presl J. S.	Lučba čili chemie zkusná	67653
1832-33	Karel Hynek Mácha	Klášter sázavský (R)	1220
1832-33	Karel Hynek Mácha	Rozbroj světů, Svět smyslný (R)	430
1833	Karel Hynek Mácha	Návrat (R)	1089
1833	Karel Hynek Mácha	Pouť krkonošská (R)	2743
1833	Karel Hynek Mácha	Poutník (R)	126
1834	Karel Hynek Mácha	Rozbroj světů, Svět zašlý (R)	853
1834-35	Karel Hynek Mácha	Křivoklát (R)	12448
1834-35	Karel Hynek Mácha	Obrazy ze života mého, Marinka (R)	4261
1834-35	Karel Hynek Mácha	Obrazy ze života mého, Večer na Bezdězu (R)	1108
1835	Karel Hynek Mácha	Cikáni (R)	28411
1835	Karel Hynek Mácha	Deník na cestě do Itálie (R)	4372
1835	Karel Hynek Mácha	Deník z roku 1835 (R)	2970
1836	Karel Hynek Mácha	Valdice (R)	1791
1861	Jilji V. Jahn	Obrazy života. Domácí ilustrovaná biblioteka zábavného i poučného čtení na rok 1861.	107430
1869		Český študent	100375
1890	Alois Jirásek	Filosofská historie	30337
1893	Karel Klostermann	V ráji šumavském	76041
1939	Karel J. Beneš	Kouzelný dům	101377

Výskytů: **1 711** i.p.m.: 693,11 (vztaženo k celému korpusu) | ARF: **386**

strana ze 86 [další](#) | [poslední](#)

Praktika testamentu (Strahov DG IV 24)	mudrci všecko své umění chovali sú . A z toho vstúpeno
Praktika testamentu (Strahov DG IV 24)	. A řečené ampule at' sú vzdáleny od sebe vzdálí tří
Praktika testamentu (Strahov DG IV 24)	. A dna nádob at' sú oblutované dobrou zemí smíšenou s
Praktika testamentu (Strahov DG IV 24)	ní sublimovati . A toť sú všecky věci po zpravení čtyř
Praktika testamentu (Strahov DG IV 24)	větra přrozeného . O čemž sú chtěli pověděti někteří staří mudrci
Praktika testamentu (Strahov DG IV 24)	vlastního stupně . Ale neměli sú vo přrození celého hlubokého umění
Praktika testamentu (Strahov DG IV 24)	jednonásobností a trojnásobností , jenž sú etrema větší prostosti ; jakož
Praktika testamentu (Strahov DG IV 24)	své vody M , jenž sú 16 <e> xvj </e> vah
Praktika testamentu (Strahov DG IV 24)	tobě pověděti , poněvadž materije sú proměněné <o> phisicaliter </o> .
Praktika testamentu (Strahov DG IV 24)	dvě stříbra živé , kteráž sú příčina ustavičnosti neb spojitelnosti stran
Hvězdářství krále Jana (R)	toho zbude . Dnové neužiteční sú . Dietě , ač se
Hvězdářství krále Jana (R)	kteřížto měsíecové na čtvero rozdělení sú podle rozdělení léta . Neb
Hvězdářství krále Jana (R)	tielestnu </e> , krev obětovali sú Plutonovi , tak řečenému bohovi
Hvězdářství krále Jana (R)	, v těch dnech byli sú od Boha raněni , že
Hvězdářství krále Jana (R)	od Boha raněni , že sú lidu izrahelského nepustili z vězenie
Hvězdářství krále Jana (R)	s bielú koží . Února sú tře dni ejipští , v
Hvězdářství krále Jana (R)	a pěnohorcí horcí a suší sú . Ale vodokrevní a seší
Hvězdářství krále Jana (R)	vodokrevní a seší neb staří sú mokří a studení . Tehdy
Hvězdářství krále Jana (R)	těch zvířat , jichžto jmény sú nazvány . A když jest
Hvězdářství krále Jana (R)	užitku . A jeho nemoci sú všecky v lestných a ve

strana ze 86 [další](#) | [poslední](#)

Výskytů: **1 285** i.p.m.: 520,54 (vztaženo k celému korpusu) | ARF: **271**strana ze 65 [další](#) | [poslední](#)

Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	hospodyni , jiežto jmě Anna bieše . Po všě časy svůj
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	čakajíc toho , co jima bieše anděl slíbil . V ty
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	svatým zajžená všie milosti plna bieše , v svéj svatosti veždy
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	manna , nebeský chléb schován bieše . Takež tato dievka orudie
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	Takež tato dievka orudie zlaté bieše , jenžto andělskú v sobě
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	jakžto anděl o niej Joachymovi bieše řekl a řka : "
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	dietě když tři léta vstaň bieše , do chráma ji božieho
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	obětí přivedli , a jež bieše k uoltáň po pětinádst stupních
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	bohem promluvena , a tak bieše opatrna při svých družiciech ,
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	jenž těch časov chrámový biskup bieše , zjevně v chrámě volati
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	</e> světa národ lidský upadl bieše ot božie milosti tak velmi
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	tak daleko , jakž nelže bieše nikomu spasenu býti . Ale
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	Krysostomovi , tu takto psáno bieše : " Tobě , mistře
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	všěch hřešných ot boha rozlúčení bieše pomluva u vnitřniem rozumě mezi
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	, a v tom jednaní bieše před bohem pohádka mezi Spravedností
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	protož , ež se diábel bieše mocně v svět uvázal ,
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	slibníku povolijíce , když jim bieše řekl : Budete jako bohové
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	. Dnes smrt , jížto bieše Eva všemu světu vnesla ,
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	, přěsvatá dievko , juž bieše böh s tebú a k
Život Krista Pána (UK XVII A 9) (R)	prvé než posel s tebú bieše . Jehožto všeho <e> wssieho

strana ze 65 [další](#) | [poslední](#)

Další zdroje pro diachronní výzkum

- **Vokabulář webový** je internetová aplikace, která od listopadu 2006 postupně zpřístupňuje zájemcům o dějiny českého jazyka především slovní zásobu historické češtiny
- <http://vokabular.ujc.cas.cz>

Staročeské slovníky

- <http://vokabular.ujc.cas.cz/listovani.aspx>

- ✓ Malý staročeský slovník ([MSS](#))
- ✓ Elektronický slovník staré češtiny ([ESSČ](#))
- ✓ J. Gebauer, Slovník staročeský ([GbSlov](#))
- ✓ Staročeský slovník (sešit 1–26) ([StčS](#))
- ✓ F. Šimek, Slovníček staré češtiny ([ŠimekSlov](#))
- ✓ Heslář lístkového materiálu ke StčS ([HesStčS](#))
- ✓ Index Slovníku staročeských osobních jmen Jana Svobody ([IndexSvob](#))

skvúcí/stkvúcí

[jednoduché hledání](#) | [pokročilé](#)

stkvúcí

Hledej

řadit retrográdně

[generální heslář \(1\)](#) | [fulltextové hledání \(18\)](#)

[stkvúcí](#) | **MSS** |

stkvúcí, stvúcí adj. zářící; *skvoucí, skvělý*; stkvúcie nakaženina pobělavá prašivina, vyrážka na kůži

Poslední změna: 05. 08. 2013

Zdroj: **Malý staročeský slovník**

Připomínky

Stč. textová banka

- <http://vokabular.ujc.cas.cz/banka.aspx>
- doc [Pasionál, Knihy o životech svatých]; 1476 (?);

skvúcí

u poče diviti , v tu dobu vozřevše se uzřeli , ano anděl , skvúcí kříž v ruce drže , na zdi nad branú stoje , mluvě k nim a řka :

Starší české mluvnice

- <http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/mluvnice>

Seznam mluvnic

Řadit podle: ▲ ▼

1–51 / 51

Jan Hus. [*Abeceda (Husova Abeceda)*]. 15. století.

Josef Dobrovský. *Abhandlung über den Ursprung des Namens Tschech (Czech), Tschechen.* Praha (Prag); Vídeň (Wien), 1782. Vydání první.

gezeigt haben, sehr unbeträchtlich. Er kann, wenn es ihm gefiele die analog. Schreibart anzunehmen, nur die in seiner Grammatik vorkommenden Ausnahmen, das y nach c, s, z betreffend, mit einem Röschel oder Bleistift löschen, und die analogische Grammatik ist fertig. Alles geht leicht, wenn man will. Auch werden ja seine Werke, wie wir wissen, von Analogisten und Anomalisten ohne Unterschied gekauft und gelesen. Und wie ehrenvoll wäre es für den H. Prof., wenn er der Wahrheit die Achtung zollend, seine Abweichung gegen einen Buchstaben überwinden, uns Analogisten die Hand biete, und fortan mit uns, die wir sicher nur das wünschen, was er wünscht — die Ausbildung und Vervollkommnung unserer Sprache und Literatur — zu gleichem Ziele freundschaftlich fortschreiten wollte!

§. 29. Recapitulation, Friedensanträge, und Schluß.

den Wörterbarrath hiez u aus allen uns offen stehenden Quellen, selbst aus andern slavischen Dialecten, den russischen nicht ausgenommen, hohlen müssen; indem das goldene Zeitalter, welches cum grano salis zu nehmen ist, bei weitem unzureichend ist, den Mangel hierin zu ersetzen; daß diese Sprachreinigung freilich mit Umsicht und Besonnenheit, ohne Mißbrauch geschehen solle, aber auch wirklich von den vorzüglicheren Schriftstellern ohne Mißbrauch bisher geschehen sey; daß die Unverständlichkeit gar oft in der Sprachkunde des Lesers, der mit der Literatur und Sprache nicht fortschreiten kann oder will, ganz vorzüglich liege; daß dadurch viele schiefe Urtheile über die neuen Schriften veranlaßt werden, welche böse Menschen ergreifen und zu schlechten Absichten benützen; daß die Anschuldungen, die H. N. den Analogisten aufbürdet, grundfalsch, und eine bloße Folge seiner überspannten Meinung von dem s. g. goldenen Zeitalter, und seiner übermäßigen Vorliebe für die ihm gewohnte Schreibart sind; daß die kleine, leichte aber nützliche orthogr. Verbesserung

více

- <http://vokabular.ujc.cas.cz/informace.aspx?t=kontakty&o=kontakty>

- Manuscriptorium, virtuální badatelské prostředí pro oblast historických fondů <http://www.manuscriptorium.com/>
- Centrum mediévistických studií (digitalizované edice a jiné zdroje k českým středověkým dějinám) <http://cms.flu.cas.cz/>
- Virtuální archiv listin střední Evropy <http://www.monasterium.net>
- Český národní korpus <http://ucnk.ff.cuni.cz>
- Elektronická verze Příručního slovníku jazyka českého a naskenovaný lístkový archiv k PSJČ <http://psjc.ujc.cas.cz>
- Elektronická verze Slovníku spisovného jazyka českého <http://ssjc.ujc.cas.cz>
- LEXIKO – webové hnízdo o novodobé české slovní zásobě a výkladových slovnících <http://lexiko.ujc.cas.cz/>
- Latinsko-české slovníky Mistra Klareta (elektronická edice knihy Klaret a jeho družina) <http://titus.uni-frankfurt.de/texte/etcs/slav/acech/klaret/klare.htm>
- Słownik języka polskiego XVII i 1. połowy XVIII wieku <http://sxvii.pl/>
- Historický slovník slovenského jazyka V (R—Š), Bratislava 2000 <http://slovník.juls.savba.sk/?d=hssjV>

<http://kott.ujc.cas.cz/index.php>

ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ
AKADEMIE VĚD ČR, v. v. i.

Česko - německý slovník Fr. Št. Kotta

[Seznam Hesel](#)

Fulltext Vše

Prohledávat:

Hesla Obsah hesel

Vyhledat